

بسم الله الرحمن الرحيم

سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور

شیوه نامه ایجاد و توسعه بازی های فکری در زندانهای کشور

معاونت سلامت اصلاح و تربیت
دفتر امور فرهنگی و تربیتی
اداره تربیت بدنی

بهار سال ۱۴۰۱

مقدمه

تحرك و فعاليت جسمي و ذهني ، لازمه رشد هر انساني مي باشد و زندانيان به دليل اينكه در محيطي بسته و محدود بسر مي برند ، علاوه بر اينكه مي بايست به منظور جلوگيري از فقر حرڪتي و مشكلات ناشي از آن به فعاليت هاي بدني بپردازند ، نياز مبرمي به انجام فعاليت هاي مختلف ذهني از جمله بازي هاي فكري دارند . در واقع بازي هاي فكري مي تواند در راستاي رشد قواي فكري و ذهني زندانيان ، پر نمودن اوقات فراغت و تقويت حافظه آنان گام برداشته و همچنين تبعيت از قوانين و مقررات را به آنها آموزش دهد . از ديگر اهداف توسعه اين بازي ها در زندانها ، ايجاد روحيه خلاق و نوآوري و توانمندی فكري و ذهني در كاركنان و سربازان وظيفه مي باشد . به همين منظور مستند به سند تحول قوه قضاييه و آيين نامه اجرايي سازمان زندانها و اقدامات تاميني و تربيتي کشور، شيوه نامه ايجاد و توسعه بازي هاي فكري در سازمان زندان ها و اقدامات تاميني و تربيتي کشور به شرح ذيل تدوين و مورد تصويب قرار گرفته است.

ماده (۱) تعاريف :

بازي : بازي يعني حرڪت ، جنبش و فعاليت يا تمرين براي سرگرمي ، تفريح يا ورزش . به عبارت ديگر هر فعاليت اختياري كه داراي قواعد باشد و براي لذت ايجاد شود بازي محسوب خواهد شد . معمولاً بازي ها داراي هدف در خود و برانگيزاننده هستند و اهداف ضمنی تربيتي را مي توانند تأمين كنند .

بازي هاي فكري : اصطلاح بازي هاي فكري به آن دسته از بازي هاي اطلاق مي شود كه علاوه بر اينكه سرگرم كننده هستند ، بر رشد قواي فكري و ذهني نيز تاثير مثبتی دارند . اين نوع بازي ها به رشد فكري ، تقويت رفتارهاي هوشمندانه ، تفكر سيستمي ، تقويت حافظه و رشد كاركردهاي شناختي ذهني كمك مي كنند .

مربيان بازي هاي فكري : افراد آموزش ديده اي كه فرايندها و ملاحظات بازي ها را مي دانند و مي توانند روند بازي ها را براي بازيكنان توضيح داده و مسابقات و ليگ ها را مديريت كنند . به اين افراد بازرگان هم گفته مي شود .

شوراي راهبري : شورايي است كه هدف از تشكيل آن برنامه ريزي ، هماهنگي ، نظارت و ارزشيابي در راستاي فعاليت هاي مربوطه مي باشد .

ماده (۲) اهداف :

هدف كلي : ارتقاء سطح كمی و كيفی زندانيان در دوران تحمل حبس و پس از آزادی با برانگيختن هوش و خلاقيت آنها و همچنين توانمند سازي و ايجاد روحيه خلاق و نو آوري در كاركنان و سربازان وظيفه سازمان زندانها .

اهداف اختصاصي :

- ايجاد فضاي نو و خلاقانه در زندانهاي کشور .
- تمرين و تقويت ضمنی مهارت هاي كليدي ، تصميم گيري و حل مسئله .
- افزايش و بهبود تاب آوري ، تقويت مهارت هاي خودكنترلي و توسعه فكري و ذهني .
- آموزش مفاهيم و مهارت تفكر و برنامه ريزي به صورت غير مستقيم از طريق بازي هاي فكري .
- ايجاد نگرش مثبت نسبت به رعايت قوانين و مقررات .
- اوقات فراغت و بهبود فضاي همنشيني و تقويت مهارت همراهي با ديگران .

ماده ۳) شورای راهبری توسعه بازی های فکری در زندانهای کشور :

شورایی متشکل از مسئولین سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور ، مسئولین کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و مسئولین فدراسیون ورزش های همگانی می باشد و دارای شرح وظایف روشن است که وظیفه برنامه ریزی ، هماهنگی ، نظارت و ارزشیابی در راستای فعالیت بازی های فکری در زندانها را بر عهده دارد .

ماده ۴) اعضای شورای راهبری :

اعضای شورای راهبری بازی های فکری عبارتند از :

- مدیرکل دفتر امور فرهنگی و تربیتی سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور(رئیس شورا)
- رئیس دبیرخانه شورای نظارت بر طراحی ، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کشور (نایب رئیس شورا)
- رئیس اداره تربیت بدنی سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور (دبیر شورا)
- رئیس انجمن بازی های فکری فدراسیون ورزش های همگانی (عضو شورا)
- یک نفر از کارشناسان تربیت بدنی ستاد سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور (عضو شورا)
- یک نفر از اعضاء کمیسیون پژوهش شورای نظارت بر طراحی ، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان (عضو شورا)

تبصره ۱: حسب نیاز از متخصصین و صاحب نظران ادارات کل زندانها و زندانهای سرا سر کشور از جمله روسای ادارات فرهنگی و تربیتی ، کارشناسان تربیت بدنی ، مربیان ورزشی ، روانشناسان ، مراقبین ، مددکاران و .... جهت شرکت در جلسات دعوت به عمل خواهد آمد .

تبصره ۲: در صورت لزوم و به پیشنهاد دبیر و موافقت رئیس شورا می توان از کارشناسان درون سازمانی و برون سازمانی جهت شرکت در جلسات دعوت به عمل آورد .

تبصره ۳: یک نفر از اعضاء کمیسیون پژوهش شورای نظارت بر طراحی ، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از طرف دبیرخانه شورای مذکور معرفی خواهد شد .

ماده ۵) وظایف شورای راهبری :

وظایف شورای راهبری به شرح ذیل می باشد :

- ۱- طراحی و پیاده سازی نظام مدیریت بازی های فکری و تصمیم سازی در جهت اجرای بازی ها در زندانها.
- ۲- همکاری و مشارکت در تعریف ، معرفی و راهبری بازی های فکری در زندانها.
- ۳- پیگیری و مدیریت اجرای بازی های فکری و رویدادهای مرتبط در زندانها.
- ۴- همکاری ، مشارکت و پیگیری در ارزیابی و بررسی بازی ها و زمینه سازی اجرای آنها.
- ۵- ساماندهی و مدیریت منابع اطلاعاتی مورد نیاز.
- ۶- مدیریت زمان ، هزینه و ریسک طرح ها و بازی های مصوب .
- ۷- بررسی دلایل موفقیت ، عدم موفقیت ، موانع و مشکلات در خصوص راهبری و اجرای طرح بازی های فکری در زندانها.
- ۸- تنظیم دستورالعمل های اجرای بازی ها ، رویداد های مرتبط و آموزش مربیان(بازی گردانان).

- ۹- ارائه گزارشات و مستندات به مسئولین مربوطه.
- ۱۰- بازدیدهای دوره ای از زندانها در یک سال اول راه اندازی طرح.
- ۱۱- برگزاری نشست ها و کارگاه های هم اندیشی سالیانه.
- ۱۲- اصلاح و بازنگری برنامه ها و اجرای بازی های فکری در زندانها.
- ۱۳- رایزنی با سازمان های مرتبط با حوزه توسعه فکری و گسترش و تقویت اقدامات شورا.
- ۱۴- بازنگری شیوه نامه ایجاد و توسعه بازی های فکری در زندانهای کشور.
- ۱۵- سایر موارد مرتبط با اهداف.

ماده ۶) نحوه برگزاری جلسات شورای راهبری :

جلسات شورای راهبری بازی های فکری هر سه ماه یکبار برگزار و در صورت غیبت رئیس شورا، جلسات با ریاست نایب رئیس شورا تشکیل می گردد.

تبصره ۱: جلسات فوق العاده در صورت ضرورت به پیشنهاد دبیر و موافقت رئیس شورا برگزار می گردد. همچنین پیگیری برگزاری منظم جلسات، اجرای مصوبات و ... به عهده دبیر شورا می باشد.

ماده ۷) نحوه صدور احکام اعضای شورای راهبری :

احکام اعضای شورای راهبری از سوی رئیس شورا صادر می گردد.

ماده ۸) بازی های فکری قابل اجرا در زندانها :

منظور از بازی های فکری در زندان، فعالیتی است که با تمایل، اختیار و برای سرگرمی و بدون توجه به نتیجه در زمان های مختلف انجام شده و باعث نشاط، شادابی و ارتقاء مهارت های رفتاری، فردی و گروهی افراد می شود. لذا بازی هایی در زندان قابل اجراست که مجوز آن قبلاً از سوی شورای نظارت بر طراحی، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان صادر و پس از تایید شورای راهبری طی دستورالعملی به زندانهای کشور ابلاغ شده باشد.

ماده ۹) آموزش بازی های فکری :

شورای راهبری موظف است با هماهنگی شورای نظارت بر طراحی، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نسبت به ترویج و آموزش بازی های فکری اقدام نموده و دستورالعمل و نحوه اجرای هر بازی را نیز مطابق شرایط زندان تدوین نماید.

ماده ۱۰) مربیان (بازی گردانان) :

از سوی شورای نظارت بر طراحی، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مدرسین به شورای راهبری معرفی و پس از اخذ مجوزهای لازم جهت آموزش و تربیت مربیان (بازی گردانان) به زندانها معرفی می شوند.

تبصره ۱: مربیان مجری برنامه های مصوب بازی های فکری در زندانها می باشند.

تبصره ۲: مربیان از بین کارکنان، سربازان وظیفه و زندانیان پس از آموزش های لازم انتخاب خواهند شد.

ماده ۱۱) شرح وظایف مربیان (بازی گردانان):

مربیان (بازی گردانان) باید نسبت به بازی های مورد تایید و ملاحظات مربوطه آموزش دیده و در خصوص اجرای آنها تسلط کافی داشته باشند و وظایف ذیل به عهده ایشان می باشد:

- ۱- آموزش ، تامین مقدمات و اجرای مسابقات و لیگ ها و رویدادهای مربوطه .
- ۲- جمع آوری نقاط قوت و نقاط ضعف بازی ها و ارزشیابی آنها و ارائه گزارشات مربوطه به کمیته راهبری .
- ۳- تشویق و ترغیب زندانیان ، کارکنان و سربازان وظیفه جهت آموزش و شرکت در برنامه های بازی های فکری .

ماده ۱۲) مخاطبان بازی های فکری و رومیزی:

- زندانیان مستقر در بازداشتگاه ها ، زندان ها ، اردوگاه ها و مددجویان کانون های اصلاح و تربیت .
- سربازان وظیفه زیرمجموعه سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور .
- کلیه کارکنان سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور .
- خانواده زندانیان با محوریت و اولویت فرزندان زندانیان .

ماده ۱۳) شرایط و نحوه اجرای بازی های فکری:

شرایط و نحوه اجرای بازی های فکری در زندانهای کشور توسط شورای راهبری مشخص شده و دستورالعمل و نحوه اجرای هر بازی نیز به همراه همان بازی از سوی دفتر فرهنگی و تربیتی سازمان زندانها به زندانها ابلاغ می گردد . روسای زندانها می توانند در صورت صلاح دید و فراهم بودن شرایط ، مکان اختصاصی برای این فعالیت براساس ظرفیت های موجود در نظر گرفته به نحوی که سهولت دسترسی به بازی های فکری در اولویت قرار گیرد .

ماده ۱۴) بازی های مجاز و نحوه انتخاب و فعالیت آنها:

- در فاز اول می بایست بازی هایی که در لیست ارسالی از سوی دفتر امور فرهنگی و تربیتی سازمان که به تایید شورای راهبری رسیده است تهیه و در فاز دوم هر بازی که در دستور خرید استان ها قرار می گیرد باید قبل از خرید به تایید شورای راهبری برسد .
- فقط بازی هایی حق ورود به زندان ها را دارند که هولوگرام شورای نظارت بر طراحی ، ساخت و توزیع اسباب بازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بر روی بسته آن ها درج شده باشد ، مجوز های لازم را داشته و مورد تایید شورای راهبری باشد .
- بازی هایی با تم و موضوع زندان، جرم ، مجرمین ، مضمونین و همچنین بازی هایی که موجب تحریک فضای جرم می شوند را نمی توان خریداری و وارد زندان کرد .
- بازی هایی انتخاب شود که اهداف ضمنی آموزشی و مهارتی مورد تایید را در خود داشته باشد .
- ترجیحا بازی های انتخابی از نوع بازی های همکاری بوده و مفهوم برد و باخت در آن گروهی باشد تا فردی .
- ترجیحا بازی هایی انتخاب شوند که قابلیت برگزاری لیگ های سراسری را در خود داشته باشند و گروه های زیادی را درگیر کنند .
- در بازی های انتخابی عنصر قضاوت ، برچسب زدن ، اتهام و شرط بندی وجود نداشته باشد .
- بازی هایی انتخاب شود که انتزاعی بوده و تفکر استراتژیک را تقویت کند .

تبصره ۱: هر ساله کمیته راهبری به انتشار فهرست بازی های مجاز و ابلاغ آن به زندانها اقدام خواهد نمود .

ماده ۱۵) ارزیابی بازی ها:

هر شش ماه یک بار ، کلیه بازی های اجرا شده در زندان از طریق روسای ادارات فرهنگی و تربیتی ، کارشناسان (مسئولین) تربیت بدنی ادارات کل زندانها و همچنین مربیان ورزش داخل زندان ها و روانشناسان مرتبط با زندانها با هماهنگی شورای راهبری مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت .

ماده ۱۶) مجری بازی های فکری :

مسئول سیاست گذاری بازی های فکری در زندانهای کشور ، دفتر امور فرهنگی و تربیتی سازمان زندانها بوده که شورای راهبری تحت نظارت این دفتر خواهد بود و روسای ادارات فرهنگی و تربیتی و کارشناسان (مسئولین) تربیت بدنی ادارات کل زندانها و همچنین مربیان ورزش داخل زندان ها مجریان طرح در زندان های کشور می باشند .

ماده ۱۷) سایر موارد :

سایر موارد پیش بینی نشده در این شیوه نامه تابع تصمیمات شورای راهبری توسعه بازی های فکری در زندانهای کشور می باشد .

این شیوه نامه در هفده ماده در تاریخ ..... به تصویب شورای راهبری توسعه بازی های فکری در زندانهای کشور رسیده است .

دفتر امور فرهنگی و تربیتی

سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور